

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

48

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

BRNO 2007

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis, vydává Archeologický ústav Akademie věd České republiky Brno.
Peer-reviewed journal published by the Institute of Archaeology, Brno.

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Balázs Komoróczy, Marián Mazuch, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Blanka Veselá

Technická redakce
Technical Editors

Dana Gregorová

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: pv@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>

KNIHOVNA AV ČR

PD 1520

48, 2007

90270/09

Obrázek na obálce
Cover illustration

Jeskyně Býčí skála. Geometrický vzorec, datovaný do eneolitu.
Býčí skála Cave. A geometric pattern dated to the Aeneolithic.

Vychází jednou ročně/Published yearly

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-83-4

Copyright © 2007 by the Archeologický ústav AV ČR Brno, and by the authors.

Kniha byla vydána s přispěním Akademie věd ČR

Tisk/Print Bekros

Pokyny pro autory na internetové stránce
Instructions to authors on internet pages

<http://www.iabrno.cz>

omezenému počtu nálezů a absenci charakteristických nástrojů nelze pozdněpaleolitickou klasifikaci jednoznačně prokázat, je třeba vzít v úvahu i možnost, že došlo k patinaci postpaleolitického materiálu, jak je tomu v případě nedaleké neolitické lokality Tasov-Pod Radošovem (Škrdla 2005, 143), která je vzdálena 4–5 km severozápadním směrem.

Jaromír Šmerda

Literatura

Škrdla, P. 2005: *The Upper Paleolithic on the Middle Course of the Morava River*. Dolnověstonické studie 13. Brno: AÚ AV ČR.

Resumé

A small collection of radiolarite pieces with very few diagnostic tools was collected in the Horní Padělky field near Hrubá Vrbka. Basing on the slight patina covering the artifact surfaces, this collection may belong to the Late Paleolithic, however, the nearby site of Tasov-Pod Radošovem yielded similarly patinated artifacts which have a Neolithic antiquity.

MOHELNO (okr. Třebíč)

„Za Chobotem“. MP. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

Při povrchovém sběru v trati „Za Chobotem“, v blízkosti kóty 360 m, byl mezi mladoneolitickým materiálem (viz kpt. neolit) nalezen i nevýrazný patinovaný úštěp z rohovce typu Krumlovský les. Nález může indikovat blízkou, doposud neznámou mladopaleolitickou stanicí. Několik artefaktů bylo nalezeno již dříve, asi 1,5 km proti svahu západním směrem (Kuča – Vokáč 2004), necelé 2 km východně odtud je situována známá stanice v trati „Boleniska“ (Škrdla 1999 ad.).

Martin Kuča, Milan Vokáč, Lubomír Prokeš

Literatura

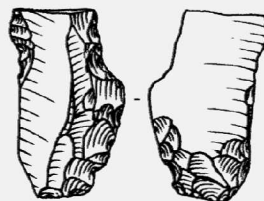
Kuča, M., Vokáč, M. 2004: Nové paleolitické a neolitické nálezy z Mohelna a Kladerub nad Oslavou (okr. Třebíč). *Západní Morava* 8, Třebíč, 180–183.
Škrdla, P. 1999: Mohelno – stanice z období přechodu od středního k mladému paleolitu. *Přehled výzkumů* 40, 35–50.

Resumé

An isolated artifact, made from patinated Krumlovský les-type chert, was collected in Mohelno, in the Za chobotem field.

MORAVANY (k. ú. Moravany u Brna, okr. Brno-venkov)
„U dubu“. Starší fáze mladého paleolitu. Sídliště. Povrchový průzkum.

Naleziště objevil R. Procházka dne 8. 5. 1993. Lokalita je situována cca 400 m západně od středověkého smírčího kříže při staré cestě Moravany- Modřice, nad obslužnou komunikací Moravany-výrobní areál v Moravánském lese. V roce 1993 (na podzim) se lokalita projevila na povláceném poli četnými zlomky vápence, mezi kterými bylo nasbíráno 35 artefaktů na ploše cca 2–3 ary.

Obr. 14. Moravany-U dubu. Zlomek hrotu. Moravany-U dubu. Point fragment.

V roce 2005 byla lokalita ověřena P. Škrdlou a přesně zaměřena. Je situována na severním svahu kóty Kozí hora (356 m), v rozmezí nadmořských výšek 260–270 m. V místě, odkud byly získány nálezy, vystupují z podloží terasové šterky. Rozptýl nálezů z roku 2005 je přibližně 150 m, střed koncentrace leží v okolí bodu (WGS-84) N 44°08.225', E 16°34.988'.

Kolekce R. Procházky z roku 1993, která je dnes uložena v MZM v Brně, sestává z jádra, 4 čepelí, dvou zlomků listovitých hrotů a dalších 31 úštěpů, zlomků jader a čepelí (určení R. Procházky).

Kolekce, která byla získána na jaře 2005, sestává ze dvou jader, úštěpu s místní retuší a proximálního zlomku jerzmanovického hrotu (obr. 14). Surovinově je tvořena rohovcem typu Krumlovský les, varieta II, v jednom případě se vyskytl křídový spongiový rohovec.

Lokalitu lze na základě typologie, ale i její polohy přiřadit k počátku mladého paleolitu.

Petr Škrdla, Rudolf Procházka

Resumé

A small collection of artifacts (4 items including a proximal segment of a Jerzmanowice point) was collected at U dubu field in the cadastral territory of the village of Moravany. The site was discovered by R. Procházka in 1993. In 2006 the site was re-surveyed by P. Škrdla and its position was fixed at absolute geographic coordinates (WGS-84): N 44°08.225', E 16°34.988'.

MORAVSKÉ BRÁNICE (okr. Brno-venkov)

„Za silnicí“, „Babí hora“. MP. Ojedinelý nález. Povrchový průzkum.

Při povrchovém průzkumu okolí Silůvek a Moravských Bránic byl na výrazné kótě Babí hora (351,5 m), která je zemědělsky obdělávána, nalezen větší patinovaný úštěp z rohovce typu Krumlovský les, varieta I. Souřadnice místa nálezu je 49°5'44.63"N, 16°27'7.51"E (WGS-84). Zatím ojedinelý artefakt, zřejmě z mladého paleolitu, rozmnoužuje početné doklady paleolitických nálezů v jihozápadním okolí Brna (Belcredi a kol. 1989). Spolu s patinovaným artefaktem byly nalezeny i další nepatinované úštěpy (viz kap. Neolit). Průzkum Babí hory bude pokračovat i v budoucnu.

Martin Kuča

Literatura

Belcredi, L. a kol. 1989: *Archeologické lokality a nálezy okrese Brno-venkov*. Brno.

Resumé

An isolated artifact, made of Krumlovský les type chert, was collected at elevation marker Babí hora near Moravské Bránice.

MORAVSKÝ KRUMLOV (okr. Znojmo)

Hutní montáže. Mamutí stolička. Ojedinělý nález. Záchranný výzkum. Uložení: M Moravský Krumlov

Během hloubení rýhy při opravě vodovodu pro Hutní montáže byla nalezena část mamutí stoličky. Zaměstnanci montáží označili přibližné místo nálezu souřadnicí 49o3'11.11" N; 16o20'46.39" E (WGS-84).

Lokalita je situována na mírném východním svahu při úpatí masivu Krumlovského lesa, v nadmořské výšce přibližně 305 m. Pozice místa nálezu odpovídá časně mladopaleolitické sídelní strategii v oblasti (Ivančicko, Škrdla, ústní sdělení). V nejbližším okolí jsou známy nálezy z prostoru bývalé cihelny (Klíma 1960) a z obou stran silnice Moravský Krumlov – Jezeřany – Maršovice mezi železniční tratí a lesem (nepubl.).

Jedná se o pravou třetí stoličku (*molar*) mamuta srstnatého (*Mammuthus primigenius*). Stolička není kompletní, chybí jí zhruba ¼. Je značně mineralizovaná. Počet lamel dosahuje 15. Stolička nejeví velká opotřebení okluzální plochy, kořeny nejsou zcela zachovány. Na třetí ploše se lamely jeví úzké, hustě uložené, téměř rovné (nezvlněné). Distálním i proximálním směrem se mírně zvyšuje. Nejširší lamely se vyskytují přibližně uprostřed. Chybí jakékoliv znaky tlakové deformace nebo patologické změny. Stolička nebyla změřena vzhledem k tomu, že část zubu chybí.

Ze srovnání s moláry nalezenými na lokalitě Předmostí vyplývá, že se tento nález svou morfologií nijak neliší od mamutů posledního glaciálu (Lister, 1991, Musil, 1968, Weidmann 1969). Věk jedince se pohybuje okolo 55–60 let (Haynes, 1999). Podle morfologie a odhadované velikosti se mohlo jednat o samce.

Miriam Nývltová Fišáková, Alena Hrbáčková

Literatura

Haynes, G. 1999: *Mammoths, Mastodons and Elephants, Behavior and the Fossil Record*. Cambridge University Press, New York.

Klíma, B. 1960: Paleolitický nález v Moravském Krumlově. *Přehled výzkumů* 1959, 14.

Lister, A. M. 1991: Late Glacial mammoths in Britain. In: N. Barton, A. J. Roberts and D. A. Roe (Eds.) *The Late Glacial in northwest Europe: human adaptation and environmental change at the end of the Pleistocene*, 51–59. CBA Research Report 77.

Musil, R. 1968: *Die Mammutmolaren von Předmostí (CSSR)*, Paläontologische Abhandlungen, Abroulungen A (Paläozoologie) 3.

Weidmann, M. 1969: Le mammoth de Praz-Rodet (Le Brassus, Vaud). *Bulletin de la Societe vaudoise des Sciences naturelles* 70, 229 – 240.

Resumé

An isolated mammoth molar was found in the Hutní Montáže estate near Moravský Krumlov.

NAPAJEDLA (okr. Zlín)

„Zámoraví“, cihelna. Aurignacien. Redeponované sídliště. Záchranný výzkum.

V roce 2006 nebyla v napajedelské cihelně zaznamenána těžba. Proto jsme se zaměřili na povrchové průzkumy dřívější těžbou narušených sedimentů a na rozšíření odkryvu v místě koncentrace nálezů v severní stěně cihelny (obr. 15). Důsledně jsme oddělovali materiál z šedavé vrstvy, která byla zkoumána již v roce 2005 (Škrdla – Nývltová Fišáková – Nývlt 2006) a která obsahovala hojně kamenné artefakty, ojedinělé uhlíky a zlomky spálených kůstek. Téměř všechny prokopané sediment z této polohy byl plaven.

Výzkumem a průzkumem jsme získali několik dalších charakteristických strmě retušovaných škrabadel a plavením jsme získali drobné mikročepky. Vzhledem k významu lokality v následujícím příspěvku shrnuji všechny dosavadní nálezy. Soubor z lokality je rozčleněn na dva celky:

- 1 - artefakty, které pocházejí výhradně z vrstvy šedavých sedimentů, na něž se vážou radiokarbonová data (tj. pouze kopané a vyplavené, včetně nálezů z roku 2005, které byly publikovány v PV 47, Škrdla – Nývltová Fišáková – Nývlt 2006),
- 2 - ostatní artefakty z prostoru severního okraje cihelny (tj. kopané i posbírané na povrchu, včetně nálezů z roku 2004–2005, které již byly publikovány, Škrdla 2005; Škrdla – Nývltová Fišáková – Nývlt 2005, 2006).

Artefakty z vrstvy šedavých sedimentů (datovaná poloha)

V letech 2005 a 2006 bylo ze zmíněné vrstvy (geologický popis viz Škrdla – Nývltová Fišáková – Nývlt 2006) získáno 34

Obr. 15. Napajedla-Zámoraví. Výzkum lokality. Napajedla-Zámoraví. Excavation.